

Perustelumuistio kirkkohallituksen päätökseen nuorisotyönohjaajan viran haltijalta sekä nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänään tekevältä viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta

Yleisperustelut

1. Johdanto

Kirkkolaki (652/2023), kirkkojärjestys (657/2023) ja laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta (653/2023) hyväksyttiin eduskunnan täysistunnossa 14.4.2023, ja ne tulevat voimaan 1.7.2023 alkaen. Tällöin kumoutuvat voimassa oleva kirkkolaki (1054/1993) sekä kirkkohallituksen niiden perusteella kirkon eri hengellisen työn virkoihin, myös nuorisotyönohjaajan virkaan, tekemät päätökset virkaan vaadittavista tutkinnoista. Kirkkohallituksen 26. elokuuta 2020 tekemä päätös nuorisotyönohjaajan viran haltijalta sekä nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänään tekevältä viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta (KS nro 137) uudistetaan tällä päätöksellä siten, että sitä voidaan soveltaa uuden kirkkolain tullessa voimaan.

2. Nykytila ja sen arviointi

Yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien hengellisissä viroissa ja tehtävissä tarvittavan osaamisen. Nuorisotyönohjaajan viran haltijan kelpoisuuteen vaadittavat opinnot kuuluvat tällä hetkellä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, sosionomi (AMK) tai humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoon, yhteisöpedagogi (AMK). Tarkempia määräyksiä ammattikorkeakoulututkinnoista, tutkintonimikkeistä, opintojen rakenteesta ja laajuudesta annetaan Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (/1129/2014).

Sosionomin ammatin perusteella nuorisotyönohjaaja voi toimia tehtävissä, joissa edellytetään laillistettua ammattihenkilöä, mikäli hän on hakenut sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) tähän oikeuden. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015, 8 §). Valvira on todennut, että myös yhteisöpedagogi voi toimia näihin verrattavissa esimerkiksi lastensuojelun tehtävissä (Valviran lausunto 15.3.2017).

Seurakunnan nuorisotyönohjaajalta edellytetään edellä esitetyn osaamisen lisäksi teologista, kirkon ja seurakunnan työhön sekä viran alaan liittyvää osaamista, jonka sisältö on määritelty kirkkohallituksen sekä aiemmin piispainkokouksen kelpoisuuspäätöksissä. Teologiset, kirkon ja seurakunnan työhön sekä kirkon kasvatukseen ja nuorisotyöhön liittyvät 90 opintopisteen (op) laajuiset opinnot on integroitu osaksi yllä mainittuja ammattikorkeakoulututkintoja. Nämä opinnot eivät ole laskennallisesti suoraan irrotettavissa ammattikorkeakoulututkinnon kokonaisopintopistemäärästä, koska niihin kuuluu sekä yhteiskunnan että kirkon kelpoisuutta tuottavaa osaamista. Kirkon edellyttämät opinnot ovat siis osittain samoja kuin sosionomin tai yhteisöpedagogin ammatin osaamiseen liittyvät opinnot ja osittain erilaisia, erityisesti vain kirkon työn osaamiseen liittyviä opintoja. Integraatioperiaatteen mukaisesti pääväylää eli ensimmäistä tutkintoaan suorittavalla opiskelijalla nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuuteen vaadittavat opinnot voidaan edelleen toteuttaa joustavasti ja koulutustaloudellisesti tutkintoon integroituina ilman opintojen turhaa toistoa tai päällekkäisyyttä.

Nuorisotyönohjaajan virassa vaadittava osaaminen vertautuu kuntien ja muiden palveluntuottajien vastaavissa säännellyissä ammateissa toimivilta edellytettävään osaamiseen. Tästä johtuen seurakunnat ja seurakuntayhtymät ovat olleet uskottavia kumppaneita, kun on tehty ostopalvelu- ja yhteistyösopimuksia esimerkiksi kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa.

Kelpoisuuspäätöksillä on myös osaltaan perusteltu valtion opetusviranomaisille ja ammattikorkeakouluille seurakunnan työtehtävien laadulliset osaamistarpeet sekä määrälliset koulutustarpeet. Tällä hetkellä kolmen ammattikorkeakoulun profiiliin kuuluu kouluttaa ammatillaisia sekä kirkon että yhteiskunnan palvelukseen. Nämä ammattikorkeakoulut ovat Centria-ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia.

Nuorisotyönohjaajan virassa olevien nimikkeistö on tällä hetkellä hyvin yhtenäinen. Kun viran tehtäviä on ollut tarpeen muuttaa tai jotakin viran osa-aluetta painottaa, niin tällöin viran nimen muuttamisen sijaan on muutettu viran tehtävänkuvauksia. Kirkon työmarkkinalaitoksen tilastotietojen mukaan vuonna 2022 nuorisotyön tehtävissä toimi yhteensä 1060 viranhaltijaa. Yleisin käytetty nimike oli nuorisotyönohjaaja (864) ja seuraavaksi yleisin aiempaan opistoasteiseen koulutukseen liittynyt nuorisotyönohjaajan nimike (47). Erityisnuorisotyön viroissa toimi 44 ja työalan johto- ja esimiestehtävissä nimikkeiden perusteella 57. Yhdistelmänimikkeitä oli käytössä vain muutamia.

Nykyinen päätös (KS nro 137) on todettu toimivaksi. Siihen lisättiin päätöksestä 24.1.2017 (KS nro 124) puuttunut mahdollisuus täydentää aiemmin suoritettua ammattikorkeakoulututkintoa hakeutumatta suorittamaan koko tutkintoa. Aiemmissa piispainkokouksen vuosina 1996 ja 2005 (KS nro 102) tekemissä päätöksissä tämä mahdollisuus mainittiin.

Tarve aiemmin suoritettua tutkinnon täydentämiselle työuran aikana on pääasiassa kahdenlainen: 1) Tarve täydentää sellaista suoritettua sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa (sosionomi AMK), johon on kuulunut joko diakonian tai varhaiskasvatuksen ohjaajan virkaan kelpoistavat opinnot. 2) Tarve täydentää sellaista sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa, sosionomi (AMK) tai humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoa, yhteisöpedagogi (AMK), johon ei ole kuulunut nuorisotyönohjaajan virkaan kelpoistavia opintoja.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli muuttui vuonna 2021 siten, että ammattikorkeakouluille tuli aiempaa taloudellisesti kannattavammaksi rakentaa valmiiksi suunniteltuja opintopolkuja, joissa aiemmin suoritettua tutkintoa täydennetään avoimilla ammattikorkeakouluopinnoilla. Vain siinä tapauksessa, että kelpoisuuden täydentäminen edellyttää kokonaan toisen koulutusalan ammattikorkeakoulututkinnon opintojen suorittamista, niin hakeudutaan uudelleen tutkinto-opiskelijaksi.

Kirkkohallituksen päätöksessä (KS nro 137) laajennettiin vaatimus tutkinnosta ja opinnoista koskemaan paitsi nuorisotyönohjaajan viran haltijaa myös nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänänsä tekevää viranhaltijaa. Tämä laajennus on todettu tärkeäksi, koska sillä on varmistettu ammatillinen, yhteiskunnan vastaavissa tehtävissä toimiviin vertautuva, osaaminen myös silloin, kun viran tehtävänkuvaus on laaja-alainen. Esimerkiksi seurakunnan täyttäessä virkaa, jossa viran haltijan tehtäviin kuuluu 60 % nuorisotyötä, 20 % diakoniatyötä ja 20 % varhaiskasvatusta, virkaan

edellytetään tutkintopäätöksen mukaista nuorisotyönohjaajan viran haltijalta vaadittavaa tutkintoa ja opintoja.

3. Päätöksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Päätöksen tavoitteena on turvata edelleen, että (1) yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa osana tiettyjä ammattikorkeakoulututkintoja seurakuntien ja seurakuntayhtymien hengellisen työn virassa edellytettävän osaamisen ja että (2) lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivan nuorisotyönohjaajan osaaminen sisältää sosionomin (AMK) tai yhteisöpedagogin (AMK) ammattiin perustuvan rinnasteisen nuoriso- ja perhetyön sekä lasten suojelun osaamisen.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Kirkkohallitukselle esitetään, että se vahvistaisi nuorisotyönohjaajan viran haltijan ja nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävään tekevän viranhaltijan tutkintoja ja opintoja koskevat vaatimukset kirkkohallituksen 26.8.2020 päätöksen nro 137 mukaisesti.

Päätöksen keskeinen muutos on muuttaa nykyisessä päätöksessä olevat Kirkkolakiin tehdyt viittaukset 1.7.2023 voimaantulevan Kirkkolain (652/2023) mukaisiksi.

4. Päätöksen vaikutukset

Lapsivaikutusten arviointi

Päätöksen välittömät ja välilliset vaikutukset lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ovat myönteisiä. Arvio perustuu siihen, että päätöksessä määrättävät nuorisotyönohjaajan viran haltijan tai nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänä tekevän viranhaltijan tutkinto ja opinnot ovat sisällöllisesti ja menetelmällisesti sellaisia, jotka vastaavat laaja-alaisesti lasten, nuorten ja heidän perheidensä tarpeisiin.

Päätös turvaa seurakunnille ja seurakuntayhtymille samantasoisien ja riittävän yhdenmukaisen nuorisotyönohjaajien osaamisen lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointia tukevaan ja osallisuutta mahdollistavaan toimintaan. Tutkinnot ja opinnot tuottavat seurakunnalle osaamista ennalta ehkäisevään, korjaavaan ja kuntouttavaan nuoriso- ja perhetyöhön sekä lasten suojeluun liittyviin tehtäviin.

Päätöksen tuottama osaaminen mahdollistaa siten sen, että nuorisotyönohjaajat voivat toimia viranomaisverkostoissa ja että seurakunnat ja seurakuntayhtymät ovat uskottavia sopimuskumppaneita esimerkiksi yhteisöllisessä opiskeluhollossa koulujen ja oppilaitosten kanssa, paikallisesti leiritoiminnassa sekä perhekeskusyhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Päätöksestä ei aiheudu seurakuntatyönantajille, viranhaltijoille eikä opiskelijoille lisäkustannuksia.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Päätös on edelleen yhteiskunnan koulutuspoliittisten linjausten mukainen, koska se mahdollistaa tehtävissä vaadittavan osaamisen hankkimisen osana ammattikorkeakoulututkintoa. Se on myös Kirkkohallituksen jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukainen, koska se mahdollistaa tiettyjen tutkintojen täydentämisen joustavasti työuran aikana nuorisotyönohjaajan viran kelpoisuuden saavuttamiseksi.

Säänneltyjen ammattien edellyttämä suhteellisuusarviointi

Päätöksessä on otettu huomioon valtioneuvoston antama (20.5.2020) asetus ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista (376/2020). Sen mukaan sääntelyä valmisteltaessa on sääntelyn valmistelusta vastaavan viranomaisen tehtävä oikeasuhteisuuden arviointi asetuksessa säädetyn mukaisesti. Asetuksen mukaan sääntely on perusteltava yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin liittyvillä syillä ja säädösten on oltava oikeasuhteisia. Asetuksen 3 – 5 §:ien mukaisen arvioinnin perusteella nyt käsiteltävien virkojen sääntely pohjautuu seuraaviin seikkoihin.

Kirkkohallitus on toimivaltainen viranomainen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hengellisen työn säänneltyjen ammattien ammattipätevyuden tunnustamisessa. Kirkon virkoja koskevien määräysten tarkoituksena on turvata kyseisen viran itsenäiseen hoitamiseen tarvittava ammatillinen, teologinen sekä sosiaali- ja terveysalan tai kasvatus- ja ohjausalan osaaminen. Tavoitteena on turvata sekä kunkin ammatin yhteiskunnallinen osaaminen että riittävä teologinen ja kirkon työn ammatillinen osaaminen. Kuvatun kaltainen osaaminen on välttämätöntä, sillä kirkon työn hengellinen luonne edellyttää kirkon toiminnan tuntemusta sekä teologista että hengellistä osaamista. Hengellisessä työssä kohdataan ihmisiä hyvin herkissä tilanteissa, jolloin vahva ammatillinen osaaminen on välttämätöntä myös asiakasturvallisuuden vuoksi erityisesti haavoittuvassa elämäntilanteessa olevien sekä alaikäisten kanssa toimittaessa.

Valtioneuvoston asetus edellyttää myös säädösten oikeasuhteisuutta. Päätös täyttää valtioneuvoston asettamat edellytykset.

5. Asian valmistelu

Valmistelu on tehty Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikössä. Päätös ei sisällä sisällöllisiä muutosehdotuksia.

Säännöskohtaiset perustelut

Kirkkohallituksen päätös nuorisotyönohjaajan viran haltijalta sekä nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänäan tekevältä viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta

1 § Päätöksen tarkoitus

Säädöksessä kuvataan, mitä osaamista nuorisotyönohjaajan viran itsenäinen hoitaminen edellyttää. Siihen tarvitaan riittävää teologista, pedagogista ja soveltavaa osaamista. Päätöksellä voidaan varmistaa, että kelpoisuuden tuottavat tutkinnot sisältävät sen.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 137) 1 §:n sisältöä.

2 § Vaadittava tutkinto

Pykälässä määrätään tutkinnot, jotka antavat kelpoisuuden seurakuntien ja seurakuntayhtymien nuorisotyönohjaajan virkaan tai joita edellytetään viran haltijalta, jonka pääasiallisena tehtävänä on nuorisotyönohjaajan tehtävät. Näitä ovat vähintään 210 opintopisteen laajuinen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomi (AMK) ja vähintään 210 opintopisteen laajuinen humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto, yhteisöpedagogi (AMK).

Kun seurakunta/seurakuntayhtymä arvioi tarvitsevansa viranhaltijaa nuorisotyöhön, se harkitsee viran täyttämismenettelyyn ryhtyessään, kuuluuko virkaan pääasiallisesti nuorisotyönohjaajan tehtäviä. Arvioinnissa voidaan käyttää materiaalina nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvausta, jossa kuvataan nuorisotyönohjaajan virkaan liittyvät osaamisalueet ja ydinosaaminen. Jos virkaan kuuluu pääasiallisesti nuorisotyönohjaajan tehtäviä, lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävää ennaltaehkäisevää, korjaavaa ja kuntouttavaa perhetyötä sekä lasten suojeluun liittyviä tehtäviä, virkaan valittavalta edellytetään tämän päätöksen mukaista tutkintoa.

Määrättävät tutkinnot vastaavat kirkkohallituksen 26.8.2020 antaman päätöksen (KS nro 137) 2 §:ssä mainittuja tutkintoja.

3 § Vaadittavat opinnot

Pykälässä määrätään 2 §:n mukaiseen tutkintoon sisällytettävistä teologisista ja kirkon ja seurakunnan työhön sekä kirkon kasvatukseen ja nuorisotyön alaan liittyvistä opinnoista. Näiden opintojen yhteismäärän tulee olla vähintään 90 opintopistettä, jotta tutkinto antaa kelpoisuuden seurakunnan ja seurakuntayhtymän nuorisotyönohjaajan virkaan. Opinnot jakautuvat neljään sisältöalueeseen, joista kolmessa korostuu kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön alan osaaminen.

Opinnot ovat:

- 1) Raamattuun, kristinuskoon ja kirkon hengelliseen elämään liittyviä teologisia opintoja vähintään 20 opintopistettä;
- 2) Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön alan ammattiopintoja vähintään 40 opintopistettä;
- 3) Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön alan päätoiminen harjoittelu vähintään 15 opintopistettä, josta vähintään 12 opintopistettä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä;

4) Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön alan opinnäytetyö vähintään 15 opintopistettä.

Määrättävät opinnot vastaavat 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 137) 3 §:ssä määrättyjä opintoja. Pykälän mukaisia opintoja järjestävät Diakonia-ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia ja Centria-ammattikorkeakoulu.

4 § Tutkinnon täydentäminen

Pykälän 1 momentissa määrätään diakonian viran haltijan tai varhaiskasvatuksen ohjaajan viran haltijan kelpoisuuden sisältävän tutkinnon täydentämisestä niin, että se tuottaa myös nuorisotyönohjaajan viran kelpoisuuden.

Pykälässä tarkoitettu tutkinto on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK), joka sisältää diakonian viran haltijalta vaadittavat opinnot (90 op) tai varhaiskasvatuksen ohjaajan viranhaltijalta vaadittavat opinnot (90 op). Tutkintoa ja opintoja tulee täydentää päätöksen 2 §:n 2-4 kohtien mukaisilla opinnoilla.

Pykälän 2 momentissa määrätään, että sellaista sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa, sosionomi (AMK) tai sellaista humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoa, yhteisöpedagogi (AMK), joka ei sisällä 2 §:ssä mainittuja vähintään 90 opintopisteen laajuisia opintoja, tulee täydentää vastaavilla opinnoilla.

Koska pykälän mukaiset opinnot sisältyvät lähtökohtaisesti vain Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja Yrkeshögskolan Noviassa suoritettuun sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, sosionomi (AMK) sekä Centria-ammattikorkeakoulussa suoritettuun humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoon, yhteisöpedagogi (AMK), nämä ammattikorkeakoulut myös toteuttavat pykälässä mainitut täydentävät opinnot esimerkiksi avoimen ammattikorkeakoulun opintoina.

Pykälässä esitetyt opinnot vastaavat 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 137) 4 §:ssä määrättyjä opintoja.

5 § Todistus tutkinnosta tai opintojen suorittamisesta

Pykälässä määrätään siitä, että 2 §:ssä vaadittavan tutkinnon ja 3 §:ssä vaadittavien opintojen suorittaminen osoitetaan ammattikorkeakoulun antamalla todistuksella.

Ammattikorkeakoulu vastaa siitä, millaisia tutkintotodistuksia tai muita todistuksia se antaa. Tarkoituksenmukaista on, että todistusten antamisessa jatketaan nykyistä käytäntöä, jossa tutkintotodistukseen merkitään, että tutkinto antaa kelpoisuuden kirkkohallituksen päätöksen *pvm* (kirkon säädöskokoelma nro xxx) mukaiseen nuorisotyönohjaajan virkaan.

Kun aiempaa tutkintoa on täydennetty 4 §:n mukaisesti, ammattikorkeakoulu antaa opintorekisteriotteen lisäksi todistuksen. Siinä mainitaan, että henkilö on suorittanut opinnot, jotka vastaavat kirkkohallituksen *pvm* päätöksen (Kirkon säädöskokoelma nro xxx) 3 §:n mukaisia opintoja, jotka kelpoistavat nuorisotyönohjaajan virkaan.

6 § Ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojen tunnustaminen

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojen osalta noudatetaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 11 §:n määräyksiä siten, että ulkomaisten tutkintojen tunnustamisessa ja tutkinnon tuottamassa kelpoisuudessa näitä tutkintoja verrataan edellä tässä päätöksessä määriteltyihin opintoihin.

Kirkkohallituksen päätös tarkentaa Opetushallituksen antamaa tutkinnon tunnustamispäätöstä siltä osin, tuottaako ko. tutkinnon tunnustaminen kelpoisuuden myös seurakuntien ja seurakuntayhtymien virkoihin. Suoritettu ulkomainen tutkinto tuottaa kelpoisuuden seurakuntien ja seurakuntayhtymien virkoihin vain, jos tutkinto on suoritettu asianomaiselta alalta ja sisältää lisäksi edellä tässä päätöksessä määritellyt teologiset ja kirkon ja seurakunnan työhön sekä kyseessä olevan viran alaan kuuluvat opinnot.

7 § Voimaantulo

Tämän päätöksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2023.

Päätöksen myötä kumoutuu kirkkohallituksen 26. päivänä elokuuta 2020 antamaan päätökseen sisältyvä vaatimus nuorisotyönohjaajan viran haltijalta ja nuorisotyönohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänänsä tekevältä viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta (Kirkon säädöskokoelma nro 137).

Päätöstä sovelletaan viran täyttämismenettelyyn, joka aloitetaan tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Tämän päätöksen voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttämismenettelyyn sovelletaan tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa ollutta päätöstä.

Kirkkohallituksen tai piispainkokouksen aikaisempien päätösten mukaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittanut henkilö säilyttää kelpoisuutensa tässä päätöksessä mainittuun vastaavaan virkaan.